

לימוד הורים וילדים

מדוע צמים בשבעה עשר (י"ז) בתמוז?

מה אירע ביום הזה?

משנכנס אב ממעטים בשמחה. אבל כבר נהגו כל ישראל למעט בשמחה מי"ז בתמוז. הצום הוא היום הפותח את שלושת השבועות של ימי 'בין המיצרים', שבהם נוהגים מנהגי אבלות ועצב, ביניהם איסור תספורת, איסור שמחה והאיסור לברך את ברכת שהחיינו. בימים אלו יש להיזהר יותר מהרגיל.

ימי בין המיצרים מסתיימים ביום צום ט' באב.

// מתי מתחיל ומסתיים ימי 'בין המצרים'?

// כמה זמן תקופה זו?

// מה נהוג בימים אלו?

אמרו חכמים במשנה (תענית כו): "חמישה דברים רעים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז: נשתברו הלוחות, ובטל התמיד, והובקעה העיר, ושרף אפוסטמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל".

מהם חמשת הפרעוניות שארעו לישראל בשבעה עשר בתמוז?

1. **נשתברו הלוחות** - לאחר מעמד הר סיני וקבלת התורה, שהה משה רבנו על הר סיני ארבעים יום וארבעים לילה ולמד תורה מפי הקב"ה. כאשר ירד משה מהר סיני עם לוחות הברית, ראה שהעם בנה עגל זהב ורוקד סביבו, מיד השליך מידיה את הלוחות ושבר אותם. לאחר מכן התפלל לאלוקים שיסלח לבני ישראל על מעשיהם.

// מדוע משה שבר את הלוחות?

// האם שבירת הלוחות על ידי משה רבינו מראה שכבר לא אכפת לו מאיתנו? כיצד אנו יודעים?

2. **בטל התמיד** - התמיד הוא הקרבן החשוב ביותר שהיו מקריבים בבית המקדש. חשיבותו נובעת מקביעותו, שבכל יום היו מקריבים את התמיד, אחד בבוקר ואחד בערב. בעת המצור שצרו הרומאים סביב לירושלים, היו מספקים כבשים להקרבת התמיד עד ט"ז בתמוז (יום לפני י"ז בתמוז), וי"ז בתמוז היה היום הראשון שבו נתבטלו מלהקריב את התמיד על פי התלמוד, הופסק קורבן התמיד.

// כיצד הרגישו ישראל ביום י"ז בתמוז- שלא יכלו להקריב קורבן אליו היו רגילים?

// מה לדעתכם מחליף את קורבן התמיד היום כשאין לנו את בית המקדש?

3. **שרף אפוסטמוס את התורה** - קריעת ספר תורה על ידי חייל רומי שגם שרף אותו באש. מעשה זה שאירע בי"ז בתמוז הכעיס מאוד את היהודים שקבעו זכר לאירוע ביום זה.

// מה אתם הייתם עושים אם היו הורסים לכם דבר יקר ערך וחשוב עבורכם?

4. **הועמד צלם בהיכל** - העמדת פסל בהיכל בבית המקדש, ובכך התחלל המקום הקדוש ביותר לעם. ישראל.

// האם קרה לכם 'שחיללתם' דבר קדוש? (דיבור בתפילה, צחוק בכרכה)

5. **הובקעה העיר** - אולם הדבר שעליו בסופו של דבר נקבע הצום, הוא האירוע החמישי: הבקעת חומת העיר ירושלים. כשלוש שנים צרו הרומאים סביב לחומות ירושלים ולא יכלו לפרוץ אותה. בזמן המצור היהודים לא יכלו להביא אוכל מהשדות וכך בא על היהודים רעב גדול. לבסוף, בגלל שנאת חנם ומלחמת אחים נחלשו המגנים היהודים, הרומאים התגברו, עד אשר ביום י"ז בתמוז הצליחו להבקיע את חומת העיר ירושלים ולחדור פנימה, ניהלו בתוכה מלחמה קשה במשך שלושה שבועות, עד שביום תשעה באב העלו באש את בית המקדש (השני).

// כיצד המצור של החיילים הרומאים סביב חומות ירושלים פגע ביהודים?

// מה הביא לבקיעת החומה? איך כדאי לפתור בעיות בנינו?

// כיצד הרגישו היהודים לאחר חדירת הרומאים?

היום העצוב הזה, י"ז בתמוז, שנפרצה בו החומה של העיר ירושלים, נקבע לדורות ליום צום. ביום זה מתפללים גם תפילת "סליחות" ומבקשים מהקב"ה, שיסלח לנו ויבנה את בית-המקדש. ובזכות התענית והתפילות, נזכה במהרה לביאת משיח-צדקנו ולקיום ההבטחה (זכריה ח', י"ט): "כה אמר ה' צב-אות: צום הרביעי (י"ז בתמוז, החודש הרביעי מניסן) וצום החמישי (תשעה באב) וצום השביעי (צום גדליה) וצום העשירי (עשרה בטבת) יהיה לבית-יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים, והאמת והשלום אהבו".

// מה יקרה בזכות התענית (הצום) והתפילות?

// אחרי ביאת המשיח, האם ימים אלו עדיין יהיו עצובים?

פינת יצירה

מוזמנים ליצור יחד עם האחים ו/ההורים באמצעות חומרי יצירה ממוחזרים את אחד מהנושאים הבאים:

// משה מקבל את לוחות הברית.

// הקרבת קורבן התמיד בבית המקדש.

// ירושלים מוקפת חומה ויהודים גרים בה בבטחה.

// יהודים לומדים תורה.

// בית המקדש.

נשמח לקבל תמונות של היצירות שלכם! :

שלחו את התוצרים למספר 0549555555 ותוכלו לזכות במשחק קופסה לכל המשפחה!

סיפור

"הסרט של אתמול"

פתאום הוא נכנס פנימה. פסע במתינות לאורך הספסלים, והתיישב ליד אבא שלו. הכרתי אותו. בועז, קוראים לו. בן חמש עשרה, לומד בכיתה מתחתיי בישיבה התיכונית. גם מי שלא היה חד עין במיוחד, לא היה יכול לפספס את מה שעבר באותו רגע על האבא. הוא הסתכל בשעון שמונה על שלושים וחמש דקות (!) לתחילת התפילה, ובבנו האדיש, חלופות, ופניו התחילו להאדים. "אם זה היה סרט", סינן בכעס מבין שיניו, "גם היית מרשה לעצמך לאחר ככה?".

כל טור המתפללים הפנה את מבטו לעבר המתרחש, צופה בסקרנות בדרמה המעניינת שמתפתחת לנגד עיניו בשידור חי. בועז, דווקא נשאר רגוע. הוא נשען לאחור על הכיסא המרופד ונשם נשימה עמוקה. כעבור חמש שניות ירה בחזרה "אני לא הולך לאותו סרט כל יום שלוש פעמים...". האבא נותר המום. לא היה לו מה להגיד. כמה מתפללים ניסו להחביא את צחוקם מאחורי הסידור, והחזן שהיה שקוע בשלו הפליג הלאה עם התפילה, אבל אצלי נפל פתאום האסימון.

"רגע אחד" אמרתי לעצמי, "בעצם בועז צודק. ללכת לאותו סרט שלוש פעמים כל יום זה באמת נורא משעמם. מה בכלל רוצים מאתנו?". איתאיל, אחי, שישב לידי נראה גם הוא מהורהר. "מה אתה אומר?", לחש לי, "האם באמת התפילה חייבת להיות כמו 'הסרט של אתמול'?".

שקעתי במחשבות. "האמת היא שלא", אמרתי לו כעבור דקה, "הכול תלוי בשאלה איך מתפללים. אם התפילה זה רק לדקלם את הטקסט שכתוב בסידור, אז זה באמת אותו דבר כל יום שלוש פעמים, ויכול להיות ממש מייבש... אבל האמת שהתפילה בכלל לא חייבת להיות כזו".

נזכרתי אז שתמיד כשהיו לי צרות ובעיות, כשפתאום הייתי ממש "צריך" את אלוקים, התפילות שלי היו הרבה יותר טובות ומחוברות לחיים שלי. התרגשתי, התלהבתי, לפעמים (אל תספרו לאף אחד...) אפילו הזלתי דמעה.

כעבור רגע עלתה אצלי עוד מחשבה "האמת היא שאם אני טיפה חושב על זה - תמיד אני ממש "צריך" את אלוקים. אם אני רק שם לב למה שאני קורא מן הסידור (זה קורה לי לפעמים...) פתאום אני מגלה שהתפילה כוללת את כל מה שיכולתי להעלות בדעתי שאני (ועם ישראל) צריכים, וגם את מה שאפילו לא חשבתי עליו בכלל. בקשת חוכמה, בריאות, סליחה, פרנסה, גאולה, תיקון העולם ועוד ועוד. "אז למה זה קורה לנו?" שאלתי את איתאיל, "למה התפילה כמעט תמיד נראית אצלנו רע כל כך?".

איתאיל לא היה צריך לחשוב הרבה בשביל להעלות כמה רעיונות: "אולי התרגלנו מאז שהיינו ילדים לדקלם את מה שכתוב, מחקים כמו קוף את אבא שלנו או את החזן, וכשהתבגרנו שכחנו שצריך גם להתחיל לחשוב, להבין ולשים לב למה שאומרים ועושים". "אולי כי אנחנו רוב הפעמים 'נופלים' לתפילה מתוך כל העיסוקים האחרים". הוספתי אני "ולא מקדישים אפילו חמש דקות של הכנה לפני כן כדי לחשוב לפני מי אנחנו עומדים, ומה אנו הולכים לעשות עכשיו". "אולי כי מעולם לא הקדשנו אפילו כמה דקות כדי לפתוח איזה ספר פירושים על התפילה ולגלות מה מסתתר מאחורי..." המשיך איתאיל, אך הפסיק בחדות בגלל הטיפיחה שהרגיש על הכתף שלו. הסתובבנו לאחור. זה היה אדון גולד הקשיש שישב מאחורינו. פניו היו זועפות. "בחורים, תפסיקו לדבר פה כל הזמן, אתם לא באולם קולנוע..."

// במה התפילה דומה לקורבן התמיד?

// מה ההבדל בין תפילה לסרט?

// איך צריך להיות היחס שלנו לתפילה?

**תפזורת
י"ז בתמוז**

ד	י	מ	ת	ה	נ	ב	ר	ו	ק
ב	י	נ	ה	מ	מ	ר	י	מ	ל
מ	נ	י	ח	ת	א	נ	ש	ו	ה
א	ז	צ	ש	ו	ק	ג	ח	א	ר
ס	ר	מ	ג	ס	מ	ו	ס	ב	ו
י	ה	ל	י	פ	ת	ה	ד	ו	ת
פ	ס	ל	ב	ה	י	כ	ל	מ	ד
מ	ח	פ	ב	צ	ס	מ	ת	ו	ו
כ	ע	ר	ג	ת	ק	ר	ו	צ	מ
ע	י	ז	ב	ת	מ	ו	ז	ד	י
ת	ש	ד	ק	מ	ה	ת	י	ב	ל

מאגר מילים: לוחות הברית, קורבן התמיד, פסל בהיכל, מצור, לימוד תורה, י"ז בתמוז, שנאת חינום, בית המקדש, חומה, בין המצרים, תפילה, צום.

בהצלחה! צוות אוז

